

Dammestenen

Fredlyst 1846 og skænket til staten af godsejer Dons til Hesselagergård.

Se også: www.fynhistorie.dk/node/2328

Fra: www.denstoredanske.dk

Dammestenen, *Damesteningen*, *Hesselagersteningen*, Danmarks største "vandreblok", dvs. den største synlige sten, der er transporteret hertil af indlandsisen i istiden. Den ca. 370 m³ store sten ligger 2 km NNØ for Hesselager på Østfyn og har en omkreds på 46 m. Den beregnede vægt er ca. 1000 t.

Blokken består af grå gnejs med sorte indeslutninger, og dens hjemsted er ukendt. Den har rundklippeform og skurestriber, der viser, at den efter at være aflejret er blevet overskredet af is fra ØSØ. En udgravning på nordøstsiden blev beordret af Christian 8. i 1845, for at man kunne afgøre, om den var en del af grundfjeldet. Dammestenen blev fredet i 1846 og er senere yderligere blevet fredet som fortidsminde, fordi den har udhuggede skålformede fordybninger, skåltegn, fra bronzealderen.

Fra: www.svendborg.dk

Navnet på stenen er Dammestenen og ikke fejlagtigt Damesteningen, som den er blevet kaldt lokalt. Dam betyder "lille sø" og evt. "agerjord med vandløb". Stenen har en omkreds på 45,8 m og en synlig højde på 9,8 m fra jordoverfladen til toppen. Den er helt sikkert højere, men resten er stadig dækket af jord. Den er anslået til at fylde ca. 370 m³ og veje omkring 1000 tons. Dammestenen er en lys rødliggrå, middeldkornet granit, som nogle steder har smalle bånd af lava, der er størknet i sprækker i det oprindelige grundfjeld.

Ifølge isteoriene er stenen bragt hertil af isgletchere fra sydøst. Stenen kommer fra De Baltiske Lande. Den smeltede ud af isen og satte sig fast i moræneleret på dette sted. Gletscheren fortsatte med at glide henover, så stenen er slebet rund mod sydøst. Gruset i bunden af isen har skuret striber i stenen og viser dermed isens bevægelsesretning.

De "Vilde og fantastiske Is-Theorier" blev ikke anerkendt i midten af forrige århundrede: *Dammestenen kunde være et Skær, der engang har raget op af et Fortids Hav og have faaet sine frictionsstriber, af Bølgeslag og Stene*" mente den daværende danske geolog Forchhammer. Kong Christian VIII befalede en udgravning i 1840 i formodning om at det var det faste fjeld, der stak op af jorden.

Det mest almindelige sagn fortæller, at en jætte eller troldkvinde på Langeland blev så forbitret over klokkeringningen fra Svindinge Kirke, at hun ved hjælp af sit strømpebånd kylede stenen efter kirken — men en engel kom i vejen. Engelens fodaftryk kan ses på stenen. Sagnet findes i mange varianter rundt om i landet og vidner om kampen mellem den gamle nordiske gudetro og den nye kristendom. Det siges også at stenen vokser, når den lugter nybagt brød.

Dammestenen blev fredlyst 1846 og skænket til staten af godsejer Dons til Hesselagergård. Det var meget fremsynet, idet de fleste store sten er sprængt i luften og brugt til vejmaterialer og ledpæle.